

Országos Statisztikai Tanács**Titkársága**

1024 Budapest, Keleti Károly u. 5-7.

Tel.: 345-6368

e-mail: ost@ksh.hu

KSH/4766-3/2015

Emlékeztető
az Országos Statisztikai Tanács
2015. december 02-i üléséről

	Téma	Előterjesztő
1.	A hivatalos statisztikai szolgálat információ-megosztási felületének kialakítása a KSH honlapján	Freid Mónika
2.	A Háztartások életszínvonal kötet ismertetése	Janák Katalin Dr. Kincses Áron
3.	Egyéb aktuális információk	Dr. Németh Zsolt

Az ülésen részt vettek

az OST tagjai, illetve több esetben a képviselőtüket ellátó személyek tanácskozási joggal, valamint az állandó meghívottak (jelenléti ív szerint).

a KSH képviselőtében: Dr. Németh Zsolt a KSH Társadalomstatisztikai elnökhelyettese, Dr. Laczka Éva a KSH Gazdaságstatisztikai elnökhelyettese, a KSH főosztályvezetői, és az OST Titkárságának munkatársai.

Sándorné dr. Kriszt Éva köszöntötte az Országos Statisztikai Tanács tagjait, a meghívottakat és a KSH képviselőit.

Tájékoztatatta az OST tagjait, hogy dr. Vukovich Gabriella a KSH Elnöke más halaszthatatlan elfoglaltsága miatt az ülésen részt venni nem tud, képviselőtét dr. Németh Zsolt elnökhelyettes úr látja el.

Ezt követően Sándorné dr. Kriszt Éva felkérte az OST tagjait a napirend elfogadására. A jelenlévők egyhangúlag megszavazták a napirendet.

Sándorné dr. Kriszt Éva felkérte **Freid Mónikát** a KSH Tájékoztatási főosztályának vezetőjét az 1. napirend megtartására.

1. napirendi pont: A hivatalos statisztikai szolgálat információ-megosztási felületének kialakítása a KSH honlapján

Freid Mónika főosztályvezető asszony köszöntötte a résztvevőket. Előadását azzal kezdte, hogy miért is van szükség a közös felület kialakítására. A felhasználók szempontjából a Központi Statisztikai Hivatal rendelkezik olyan információkkal, hogy milyen hiányt érzékelnek a hivatalos statisztikai adatoknak elérhetősége kapcsán. Felhasználói oldalról azonosították azokat az információkat, hogy a tájékoztatási gyakorlat néhány hivatalos statisztikai adatot előállító intézménytől eltekintve viszonylag szűk felhasználói kör számára ismert. Általában nem nyilvános a tájékoztatási naptár, kiadvány- vagy termék-katalógus, valamint azonosítani tudták azt is, hogy a KSH-nál nagyon sokan keresnek nem a KSH-nál

előállított adatot. Mindezekből megállapítható, hogy nagy igény van arra, hogy a felhasználókat segítségük abban, hogy a hivatalos statisztikai adatok elérhetősége könnyebb, felhasználóbarát legyen és rendszerszintű legyen.

A kialakítást az új statisztikai törvényben foglaltak is szükségessé teszik, nevezetesen hogy a KSH-nak különösen feladata lesz a hivatalos statisztikai szolgálatba tartozó szervezetek statisztikai tevékenységének koordinációja, az iránymutatások, ajánlások kiadása és azok végrehajtásának ellenőrzése és felülvizsgálata. Szintén az új törvénytervezetben deklaráltnak megjelenik, hogy a hivatalos statisztikai szolgálat éves tájékoztatási programjának véleményezése az OST feladata, kitér a Nemzeti Statisztikai Koordinációs testület feladatára, azon belül is a javaslatok kidolgozására, minőségjavításra és párhuzamosságok kiküszöbölésére. Valamint kitér arra is, hogy az európai statisztikák továbbítása kizárólag az európai statisztikai rendelettel összhangban a KSH Elnöke által megjelölt nemzeti hatóság és az MNB jogosult. Egyéb nemzetközi szervezetek részére történő adattovábbításokról tájékoztatni kell a KSH Elnökét.

Megállapítható hogy nincs egy egységes gyakorlat, ami által átlátható lenne az, hogy a hivatalos statisztikai szolgálat milyen információ megosztást tesz a nemzetközi szervezetek felé. Egyedül az európai uniós adatközlések tekinthetők átláthatónak, amelyek a korábban bemutatott eDAMIS rendszer monitoringjából állnak a KSH rendelkezésére.

A hivatalos statisztikai adatoknak a szélesebb körű információk felületének kialakítására az idén zajlott európai uniós auditnak az ajánlásai is megfogalmazzak feladatokat a KSH számára. A 10. ajánlás kimondja, hogy az illetékes magyar hatóságok az új statisztikai jogszabályok kialakításakor támogassák egy nemzeti statisztikai gyakorlati kódex kialakítását és elfogadását, mely a nemzetközi standardok, jó gyakorlatok és különösen az európai statisztika gyakorlati kódexének a számon kérhető alkalmazását teszi lehetővé a magyar közigazgatásban és ennek a feladatnak az operatív elvégzése a KSH részére fogalmaz meg feladatot oly módon, hogy tervezzon honlap-fejlesztést annak érdekében, hogy a részletes statisztikai adatokhoz való hozzáférést támogassa a Hivatal.

A riport nem ajánlás címén, de kimondja azt is, hogy a nemzeti statisztika gyakorlati kódexének elfogadása kapcsán számos előny áll majd elő a hivatalos statisztikai szolgálatban. Nagyon fontos, hogy minden szereplő által elfogadott, osztott megközelítés legyen a fő statisztikai adatok publikálására egy közös felület révén.

Összegezve az eddig elmondottakat, van egy felhasználói visszajelzés, van egy törvényi megközelítés, és van egy nemzetközi európai uniós auditajánlás, hogy a cél teljesíthető legyen.

Ennek megfelelően a rövid távú célkitűzés, hogy a jövő évben a KSH honlapján egy önálló részletes oldal jöjjön létre ahol a statisztikák kereshetővé válnak intézmények és témák szerint. Amennyiben lehetséges a tájékoztatási tervek, katalógusok linkekkel biztosítva legyenek elérhetők a felhasználók részére, és minél több intézmény tudja tájékoztatási naptárral segíteni a felhasználókat abban, hogy mely statisztikák mikor állnak rendelkezésre.

Középtávon a koordinációval foglalkozó munkatársakkal egy olyan célkitűzés fogalmazódott meg, hogy önálló portált alakítana ki a hivatalos statisztikai szolgálat számára a KSH, ami egyrészt az intézményekről magukról, mint statisztikai-adat előállítóról részletes információkat ad, másrészt publikálja, összefogja azokat a statisztikákat, amelyeket ezek az intézmények állítanak elő, természetesen felhasználóbarát, áttekinthető módon, jó keresési, szűrési lehetőségekkel. Mindezek mellett figyelembe kell venni és tovább kell fejleszteni a tudományos célú hozzáférés szabályainak átláthatóvá tételét is.

Az előadó elmondta, hogy a munka már megkezdődött, az egyeztetések elsősorban módszertani irányban indultak meg. Kiemelte, hogy nagyon fontos egy szoros módszertani koordináció, amire építeni lehet majd a fejlesztéseket. Ilyen feladat a szakstatisztikák osztályozási rendszerének a struktúrájába a hivatalos statisztikai szolgálat tagjainak szakstatisztikáit integrálni és ezeknek a szakstatisztikáknak a leírásait, metaadatait kereshetővé tenni. Ebben a témában szintén megkezdődtek az egyeztetések.

Ezt követően bemutatta a finn, francia és az olasz statisztikai hivatalok honlapjainak kapcsolódó jó gyakorlatait.

Előadásának befejezéseként ismertette a várható tennivalókat. A KSH 2016-ban kezdeményezni fogja a szükséges információk begyűjtését annak érdekében, hogy a KSH honlapján sokkal jobb láthatóságot lehessen biztosítani a hivatalos statisztikai szolgálat, a hivatalos statisztikai adatot előállító intézmények statisztikáihoz. Ennek érdekében összegyűjtésre kerülnek a tájékoztatási naptárak, azok elérhetősége, publikussá tételükre való tervek, a publikus adatbázisok, kiadványok és kész táblák elérhetősége. Ezen kívül, a nem publikált adatok kiadásáról is egyeztetés szükséges az egyedi adatigénylések tekintetében, illetve az EU és egyéb más nemzetközi szervezetek részére történő adatszolgáltatások áttekintésében is egyeztetések kezdődnek.

Kneisz Ferenc (NFM képviselőjében) felszólalásában elmondta, hogy a Minisztérium az OECD felé az infokommunikációs adatokat továbbítja és az előadásban elhangzottak szerint a jövőben erről tájékoztatják a KSH Elnökét. Javaslatot tett arra, hogy a kialakítandó felületen az újságírók részére alakítson ki a KSH egy felület, ahol pontos, megbízható adatokhoz juthatnak.

Freid Mónika válaszában megköszönte a javaslatot és elmondta, hogy a Hivatalnak részinformációja van arról, hogy az intézmények mely szervezetek részére küldenek hivatalos statisztikai adatokat. Erre a KSH fog tenni javaslatot, hogy milyen monitoring-rendszerben lehetne ezt kezelni és működtetni.

Sándorné dr. Kriszt Éva felkérte **Janák Katalin** főosztályvezető asszonyt és **Dr. Kincses Áron** osztályvezető urat a 2. napirend megtartására.

2. napirendi pont: A Háztartások életszínvonal kötet ismertetése

Dr. Kincses Áron előadását azzal kezdte, hogy 2015. november 30-án két kötetet jelentetett meg a KSH. Az egyik a létminimum számítás felülvizsgálata, a másik a háztartások életszínvonala. Ezt követően elmondta, hogy előadásában a jövedelmi helyzettel, a szegénységgel, a háztartások fogyasztásával szeretne foglalkozni. Ami elmondható, hogy az életszínvonallal, a jövedelmekkel és a szegénységgel, fogyasztással foglalkozó legfontosabb adatforrás az a háztartási költségvetési és életkörülmények adatfelvétel. Ennek a célsokasága a magánháztartásokban élő lakosság. 2015 tavaszán megközelítőleg 16 ezer személyi interjút készítettek a KSH munkatársai és majdnem 8 ezer háztartást kerestek fel. Az előadásban ismertetendő kötetet a 2015-ben felvett adatokat ismerteti. Ezek 2014 referencia évre vonatkoznak. Fontos kiemelni a kötetrel kapcsolatban hogy a kötet alapsokasága a népszámláláskori alapsokaság és átsúlyozásra a 2011-es népszámlálás alapján történt. Továbbiakban röviden ismertette az alkalmazott módszertant. Elmondta, hogy ez egy egységes európai módszertan, a felvételnél közös kérdésekkel. Az Eurostat a magyar adatokat pedig validálja.

Elmondta, hogy a jövedelmekkel kapcsolatosan a mérések alapján megállapították, hogy 2014-ben 1 főre jutó éves bruttó jövedelem 3,8%-al növekedett az 1 évvel korábbi évhez képest. A nettó jövedelmek tekintetében pedig 4,8%-os emelkedés látható. A reáljövedelem emelkedés pedig 5%-ot ért el Magyarországon. Grafikonon ismertette a jövedelmek változásait.

Ezt követően bemutatta a társadalmi egyenlőtlenségek alakulását és a mérések során megállapítható főbb tényeket. Mint például, hogy a gazdasági válság után jelentősen növekedtek, majd az utóbbi 2-3 évben a jövedelmi egyenlőtlenségek kis mértékben csökkentek. Táblázatban bemutatta az európai uniós összehasonlítást, melyből látható hogy Magyarországon az európai unió átlaga alatti a jövedelmi egyenlőtlenség.

Ezt követően áttért a szegénységre. Kiemelte, hogy fontos annak meghatározása, hogy kit tekintünk szegénynek. Ennek meghatározása két módon lehetséges. Az egyik a relatív szegénység fogalma, azaz kihez képest szegény valaki, a másik megfogalmazás szerint mire nincs pénze valakinek abban az esetben abszolút szegénységről beszélünk.

Elmondta, hogy az európai unióban a relatív szegénységre van egységes módszertan kidolgozva, ez az, amivel a KSH is foglalkozik, mivel az abszolút szegénységre nincs semmiféle közös módszertan.

Elmondta, hogy többféle szegénységi küszöb létezik. Van a relatív, az abszolút és szubjektív szegénységi küszöb. Elmondta, hogy az utóbbi esetében azt a kérdést tették fel a háztartásoknak, hogy mit gondolnak mekkora az az 1 főre jutó nettó havi jövedelem, amiből szerintük meg lehetne élni. A háztartások azt a választ adták, hogy szerintük 114.000.-Ft lenne az az elfogadható, az átlagos megélhetéshez szükséges jövedelem, amiből fedezni tudnák a kiadásait. Ezt követően grafikonon ismertette a mért adatokat.

Ezt követően ismertette a szegénység kockázatának kitett személyek fogalmát valamint a relatív jövedelmi szegények, a nagyon alacsony munkaintenzitású háztartások, és a súlyos anyagi deprivációban élők fogalmát és a mérések eredményeit valamint az anyagi depriváció tételeit, mint a szegénységi mutató dimenzióját egy dia keretében. Előadásának végén beszélt a háztartások fogyasztásáról diákon bemutatva.

Összefoglalóan elmondta a kiadványról, amelyből látható a jövedelmek reálértéken való 5%-al történő növekedése, valamint az is elmondható hogy a szegénységgel vagy társadalmi kirekesztődés kockázatával érintett csoportok száma csökkent 1 év alatt. A háztartások fogyasztásáról pedig megállapítható hogy 4,4%-al növekedtek 1 év alatt.

Ezt követően **Janák Katalin** főosztályvezető asszony elmondta, hogy megjelent egy másik kiadványa is a KSH-nak mely a létminimum számítás megújításával foglalkozik. Ebben a kiadványban került összegzésre az elmúlt másfél évben elvégzett módszertani munka eredményei. Elmondta, hogy előadásában beszélni fog arról, hogy mi is a létminimum, hogyan kerül jelenleg számításra és miért szükséges a felülvizsgálata.

A létminimum számítása és publikálása régmúlta nyúlik vissza közel száz éves. Ez alatt az idő alatt számos módszertani változás történt, másként számították a kezdetekben és máshogy számolják ma. Azonban az elmúlt 20 évben gyakorlatilag változatlan a módszertan. A létminimum mutatók egy szociális küszöbérték és meghatározása valamilyen normatív fogyasztói kosár segítségével. Elmondta, hogy a kezdetekben ez a normatív fogyasztói kosár egy teljes kosár volt, ez azonban leszűkült egy élelmiszer kosárra. Ezt az élelmiszer kosarat az Országos Élelmezési és Táplálkozástudományi Intézet (OÉTI) szakértői állították elő közel 20 évvel ezelőtt. Ez egy optimális kosár. A kosár összeállításában figyelembe vették az egészséges táplálkozási igényeket, tekintettel voltak az életkorra is. A kosár mértéke 2400 kcal. Ezt a kosarat a KSH minden évben beárazza, és a létminimum értéke az élelmiszer

normatíva értéke körül élelmiszert fogyasztó háztartások teljes kiadása. Nem csak az élelmiszer kiadása, hanem az élelmiszer normatíva körül élelmiszert fogyasztó háztartások teljes kiadása, amelybe bele tartozik a rezsi, kulturális, oktatási, egészségügyi kiadások. E létminimum a mindenkori társadalmi konvencióknak megfelelő szűkös, de tisztességes megélhetést biztosítja.

Ezt követően tért rá az előzőekben elmondottakkal összefüggő problémákra, amelyeket egy dián mutatott be. Első problémaként ismertette, hogy a név és a tartalom nincs összhangban. Elmondta, hogy a létminimumot az éhezéssel, éhhalállal kapcsolták össze, és a létminimum elnevezés önmagában is azt sugallja, hogy aki a létminimum alatt él azoknak mindegyike nélkülöz. 2014-ben 1 millió 200 ezer háztartás élt létminimum alatt és elmondta, hogy ez egy rendkívül heterogén csoport, mely a második problémát képezi, amelyre nem lehet hatékony szociálpolitikai intézkedéseket hozni. Le kell szűkíteni a kört a ténylegesen nélkülözőkre, és arra különböző hatékony intézkedéseket kidolgozni.

A harmadik probléma a téves interpretáció. A legtöbben nem jól használják a létminimumot, nem arra használják amire való és teljesen félremagyarázásra került.

Elmondta, hogy az említett három indok volt az, amiért a KSH vezetése úgy döntött, hogy felül kell vizsgálni a módszertant.

Ismertette az elvégzett munkát, amely az alábbiak voltak. Olyan módszertant kidolgozása, amely meghatározza, hogy mekkora jövedelemre van szükség az alapvető szükségletek biztosításához és alapul szolgálhat egy releváns abszolút szegénységi mutatónak. A munka során tanulmányozták a hazai és nemzetközi szakirodalmat. Megállapításra került, hogy nincs egységes módszertan a létminimum számítására. Következő lépésként egy olyan módszertan kialakítása, mely a legtöbb felhasználó számára elfogadható, ezért egyeztetések kezdődtek meg a fő felhasználókkal (szakszervezetek, kutatók, szakpolitikusok). Elmondta, hogy két megközelítés lehetséges, egy teljes tételes illetve egy részlegesen tételes megközelítés.

A kiadványban részletesen ismertetett módszertannak a közös része, hogy mindkettő az élelmiszerkosárból indul ki, azonban abban különbözik, hogy milyen szintű élelmiszerkosárból számol és hogy kalkulálja az egyéb szükségleteket. Ezt követően ismertette a két módszert és dián is bemutatta.

Ismertette a módszertanban bekövetkezett további fontos változásokat. Ilyen az áttérés egy új fogyasztási egység skálára valamint az éves háztartási költségvetési és életkörülmény felvételre történő áttérés.

Végezetül bemutatta az eredményeket és a további elvégzendő munkákat.

Oláh Miklós (Települési Önkormányzatok Országos Szövetségének képviselőjében) felvetette, hogy a KSH tervezi-e a társadalmi minimum számítását.

Janák Katalin válaszában elmondta, hogy a társadalmi minimum lényegében egy fajta létminimum, az a különbség a kettő között, hogy a szintet hol határozzák meg, tehát vagy az éhhalál elkerülése vagy az alapvető szükségletek, vagy a tartalmas polgári létezéshez tartozó szintet határozzák meg. Az előadásban ismertetett munkánál az alapvető szükségletek meghatározására, biztosítására koncentráltak.

Dr. Németh Zsolt (KSH Elnökhelyettes) elmondta, hogy az eddig létminimumként illetett, de nem létminimummal rendelkező mutató tulajdonképpen tekinthető egyfajta nagyvonalúan meghatározott társadalmi minimumnak. Azért tekinthető nagyvonalúnak, mert nagyon közel esett az átlaghoz. Elmondta, hogy a név még nem meghatározott, ezért kreatív javaslatokat is

szívesen fogadnak. Az új tartalom jobban lefedti a létminimumot, míg a korábbi tartalomnak nem volt köze a létminimumhoz.

Páll Zsombor (az FM képviselőjében) kérdésként felvetette, hogy érzékenységi vizsgálatok készültek-e a paramétereknél, akár a súlyozást tekintve, akár a szorzó tekintetében. Ha kicsit beljebb vagy feljebb veszik, és milyen mértékben befolyásolják az eredményeket ezek, és érdeklődött a homogenizálásról bővebben.

Janák Katalin főosztályvezető válaszában elmondta, hogy a Hivatal az átsúlyozás tekintetében valamennyi lakossági felvételnél áttért a 2001-es továbbvezetett népességszámításból a 2011-es évi népszámlálásnál vezetett népességre, amelyből az átsúlyozás adódik, amelynek nincs köze a létminimum számítás megújításához. Nagyon részletes számítások történtek például a fogyasztási egység skáláknál. Egyeztetés zajlott, hogy az OECD 1 vagy OECD 2 skálát alkalmazza-e a KSH. Az OECD 2 alkalmazására azért esett a választás, mert az Eurostat is azt használja. A homogenizálásnál lemaradás mutatkozik, mert nagyon érzékeny dolog.

Sándorné dr. Kriszt Éva felkérte **Dr. Németh Zsolt** elnökhelyettes urat a 3. napirend megtartására.

3. napirendi pont: Egyéb aktuális információk

Dr. Németh Zsolt köszöntötte az ülésen résztvevőket. Egyéb aktuális információként elmondta, hogy az Országos Statisztikai Adatgyűjtési Programról szóló 288/2009. (XII.15.) Korm. rendelet módosítása valószínűsíthetően az ülést követő egy-két napon belül megjelenik, kihirdetésre kerül a Magyar Közlönyben.

Az új statisztikai törvényről elmondta, hogy a közigazgatási egyeztetési folyamaton átment, a kialakult változat a Közigazgatási Államtitkári Értekezlet által jóváhagyásra került, és ezt követően a Kormány illetve a Parlament elé kerül, azonban részletek nem állnak a KSH rendelkezésére, előreláthatólag jövő év elején fog szavazni a törvényről a Parlament.

Elmondta továbbá azt is, hogy az OST a jövő évben előreláthatólag negyedévente fog ülésezni, kéri, hogy a munkatervhez küldjenek a tagok javaslatokat. Zárásként megköszönte az OST tagjainak az egész éves munkát.

Zárás:

Sándorné dr. Kriszt Éva megköszönte az OST tagjainak, a meghívottaknak és az előadóknek a részvételt és további jó munkát és Kellemes Ünnepeket kívánva lezárta az ülést.

Budapest, 2015. december 16.


Sándorné dr. Kriszt Éva

Az emlékeztetőt kapják:

Dr. Vukovich Gabriella, a KSH elnöke,

az OST tagjai és állandó meghívottjai,

Dr. Laczka Éva

Dr. Németh Zsolt a KSH elnökhelyettesei

Melléklet: 1. és 2., napirendek prezentációi